

RAIKKÜLA

LEHT

Nr. 9/10 SEPTEMBER/OKTOOBER 1991

VABADUSE SÜGIS

Juba kaseladvust lehti
langeb,
kõle tuul käib üle kesa-
maa...

Nagu liiv sõrmede vahelt,
kaovad päevad, kuud,
aastad. Alles see oli, kui mets
rõkkas linnulaulust, tuppa
toodi hiirekõrvus kased, rah-
vas pillerkaaritas jaanilõkete
ümber, heinalised pühkisid
higi ja vihtusid heina teha.
Alles see oli, kui kuldsetel
viljaväljadel tiirutasid kom-
bainid ja rehepapid muhele-
sid ilusa saagi üle. Alles see
oli, kui kase- ja vahtralatva-
desse poetusid sügise esimese
värvipritimed ja lapsed
ruttasid kooliaktusele ning
abiks kartulipõllule. Ajast
aega korduv looduse ring-
käik.

Sügis on kätte jõudnud. Ja
ometi kandis selle suve au-
gustikuu endas ränka när-
vipinget ja lõpuks ka salajas
kauaoodatud vabaduseteadet.
Selle suve süngemaks märk-
sõnaks jääb kuritegelik riigi-
pöördekatse ja helgeimaks —
vabadus! Eesti Vabariik! Ise-
seisvad kolm Balti vabariiki,
keda on rahvusvaheliselt tun-
nustanud paljud välisriigid.

Saabus see vabadus kuidagi
ootamatult ja hoopis teist-
suguses seoses, kui tavaini-
mene seda oodata oskas või
julges.

Tänaseks oleme juba
varsti paar kuud ise-
seisvad olnud, kuid esimese
hooga ei oska nagu selle

vabadusega midagi peale ha-
katagi. Liiga sügaval istub
meis viiekümneaastane sot-
sialistlik pärand ja mõttelaad.
Oleks vist mõttekas enne
kaaskodanikele näpuga näita-
mist igalühel endas selgusele
jõuda, enesekriitiliselt ana-
lüüsida oma mõttelaadi ja
tõekspidamisi ja püüda sobi-
tada neid kaasaegsete mõtte-
mallidega.

Kuigi aasta-paar tagasi oli-
me nõus vabaduse nimel kar-
tulikoori sööma, kipume
praeguses inflatsioonipalavi-
kus õige kõva nurinat tõst-
ma kaubanappuse, kõrgete
hindade, madalate palkade
ja pensionide ning saja muu
asja üle. Et oli see stagnaaeg,
mis ta oli, aga poed olid siis
kaupa täis ja kõht ka ei nu-
risenud. Vaat' sul siis vaba-
dus ja kartulikoored. Ruttu
kipume oma töötused ja lu-
badused unustama.

Vabadus ja iseseisvus
tuleb taas luua tööga,
aastatepikkuse visa tööga.
Maainimese hingelaadiga ini-
mene igatseb jälle oma isik-
likku maatükki ja põllulappi,
kus ainult tema on peremees.
Jah, peremees kõlab uhkelt,
kuid nimest ükski jääb väheks.
Peremees tuleb ka osata, jõu-
da ja tahta olla.

Maal lahtiste silmadega
ringi liikudes võib märgata,
missugune on inimene ja tema
elamisviis. Ühel on ma-
japidamine korras, hooned
värvitud, aed silmailu paku-
mas, teisel vaatab lohakus

välja nii uksest kui aknast.

Sellised me oleme ja sa-
made inimestega tuleb meil
iseseisvat Eesti riiki taasta-
ma hakata.

Palju on erimeelsusi. Iga-
üks tahab isemoodi ja oma-
moodi õigus on igalühel, kõi-
ge õigem õigus on nähtavasti
kusagil vahepeal.

Vanadel eestlastel oli
kõnekäänd, et anna
aega atra seada. Nii on vist
ka praeguse maaelu uutele
turumajanduse rööbastele
seadmisega. Las elu ise näi-
tab, kes ühismajandest jõuab
tasemel püsida ja inimeste
elujärge tugevdada või kus

talumajandus või muud ma-
janduslikud vormid suudavad
jämeda otsa enda kätte haara-
rata.

Jätkuks ainult tarka meelt
ja mõistust, et suures ümber-
ja ülesehituse tuhinas kärü
ühest kraavist üles upitamisel
see teise kraavi kummuli
ei lendaks.

Lahendamist nõudvaid
probleeme on palju ja oleks
kena, kui me harjutaksime
pikkamööda vähem lootma
kõrgemalt tulevatele käsku-
dele-korraldustele ja koha-
peal oma nõu ja jõuga toime
tulema.

Küllap saame hakkama!

ERNI TAMMARU

Märkmeid

VOLINIKE koosolekult

Volinikud pidasid aru 27. septembril.

Päevakorras oli kaheksa kuu töö analüüs, mõningate juhutuse otsuste kinnitamine, avalduste läbivaatamine ja jooksvad küsimused.

Põgusate, ülevaatlike aruannetega esimesid peaspetsialistid. Majanduslikust üldolukorrast andis ülevaate majandi juht Tõnu Rahula.

Peaagronoom Jaak Kildvee sõnutas on söödavarumise plaaniline ülesanne täidetud. Varuti põhiliselt heina ja kuivsilu. Mõningad arvud. Rohtsöötaid on plaanitud varuda 2360 tingtonni, varuti 2490 t/t (1990 a. 1974 t/t).

Teravilja saadi punkrikalaus 36 ts/ha. Hea saagi andis kaer — 45 ts/ha.

Taliteravilja külvati 166 ha ja õigel ajal. Kartulit koguti keskmiselt 113 ts/ha, kogusaak 1077 t.

Mis muret teeb? Peaagronoomi arvates puudub selgus, kuidas majandi seisukohalt edasi minna. Tuleb lõppude lõpuks otsustada, missuguse majandusliku vormi juurde jääda ja siis ka vastavalt edasi tegutseda. Praeguse kursiga edasi minna ei saa. Nii pole paaril viimasel aastal enam praktiliselt põllutöömashinade park uuenenud, vanu masinaid aga igavesti lappida ja putitada pole võimalik. Kibekiirel tööajal tekivad vanade masinate avariid põhjustavad suuri ajakadusi, närvikulu ja heade kavatsuste luhtumist.

Ehitustegevus on soikunud (Lipa küün).

Loomakasvatuse hetkeseisust andis ülevaate loomakasvatuse osakonna juhataja **Aavo Luukas**.

Sissejuhatuseks mainis ettekandja, et vähenenud on nii loomade arv kui toodang.

Põhikarja lehmade arv on vähenenud 564lt 539ni. Vasikaid saadi mullu sama aja-ga võrreldes 51 vähem. Sigu on tänava hukkunud 468, moodunud aastal 203. Paranenud on sigade ööpäevane kaaluviive.

Suur oli vasikate suremus Kaigeperes. Parem pole olukord Uus-Allikas. Tihti ei saa seal vasikas ternespiima või supleb virtsa sees. Kaardinappus on terav: kord pole lüpsjat, siis puudub öövalgur. Iga päev tuleb kedagi otsida. Tööhinnete läbivaatamisel tuleks arvestada vasikate säilitamist.

Arstidel puuduvad rauapreparaadid põrsastele. Siirdesöötmisega tekib raskusi, kuna peeti tuleb vähe ja kartulit pole anda.

Peainsener Heliki Sassian: Varustamine on läinud

väga keeruliseks. Asja võivad parandada ainult kõikvõimalikud otsesidemed tehastega. Mitmesuguste ekskavaatorite arv on meie majandi kohta tõusnud praeguseks juba veidi suureks. Kõigil masinatel pole täit rakendust ja probleemi peaks tõsiselt vaagima.

Keskuse töökojas on tänu töökoja juhataja Tiit Avandile olukord tunduvalt paranenud. Kahjuks pole remondimeeste palgad just suured ja tööd tehakse rohkem entusiasmist.

Pearaamatupidaja Vilme Kullerkupu aruandest selgus, et kaheksa kuuga on laekunud 3 miljonit 324 tuhat rubla, kulutati 2 miljonit 762 tuhat rubla.

Praeguse prognoosi kohaselt peaks majandusaasta lõppema kasumiga.

Revisjonikomisjoni tegemistest kõneles **Leino Luks**.

Tõelisi kontrollreide pole sel aastal õieti tehtudki, kuid osakonnajuhatajana on ettekandja majandi probleemidega hästi kursis.

Teravilja ja kartul koristati õigel ajal. Seoses uute tööhinnete rakendamisega peaks taimekasvatuseosakonna töö olema paranenud. Samal ajal jäi tehnika viperuste tõttu osa heina õigel ajal küüni paigutamata, põhurullid seisavad põlluveeres ja hulk põhku jäigi koristamata. Ikka see õnnetu press.

Revisjonikomisjoni poolt olgu siinkohal märgitud, et taimekasvatuseosakond on ka ainuke, kes uut aastat alustas uut alustel ja on seda joont tänaseni pidanud. Töötati välja uued tööhinded, korraldati ringi töö organiseerimine, rakendati teenustööhindeid.

Kas kõik kavandatud muudatustega täiel rindel kaasa on suutnud minna, on muidugi iseasi.

Lokkama on lõõnud massiline vargus. Võetakse ja varastatakse kõikjal ja kõike, mis kaasa võtta annab: raha, kartulit, vilja, piima, seapõrsaid, vasikaid, heina, ehitusmaterjali, puid, masinaosi, kütetõli jne.

Sulisid on taga aetud ja tabatud, algatatud kriminaal-asju, vallandatud töökohalt ja rakendatud muid meetmeid, kuid sulide leidlikkus on ammendamatu.

Meie senine tuluallikas — loomakasvatuse — on tagasi läinud. Osakonna töö ei saanud juba reorganiseerimisel jalgu alla.

Loomade hukkamisest on majand saanud seni kahju 36 300 rbl., varastatud sigadest 910 rbl. Süüdlaselt on

sisse nõutud ca 759 rbl., ülejäänud summa on süüdlaste puudumisel tootmiskuludesse kantud. (Toim.: süüdlased on veel ilma jäetud staaži- ja lisatasust.)

Juhutuse koosolekuid peetakse regulaarselt. Juhutuse protokollides ei kajastu, et kui töötaja (spetsialist) töölt vabastatakse, siis kes tema tööd edasi tegema hakkab või vastava tööloigu eest edaspidi vastutab.

Majanduslikku olukorda tutvustas esimees **Tõnu Rahula**. Esimees märkis, et kuigi revisjonikomisjoni otsused on kriitilised, on juhatus püüdnud tõstatatud probleemide jõudumööda lahendada. Eelmisel aastal oli palju segadust vilja ja kartuli säilitamisel ja arvelevõtmisel. Nüüd on olukord paranenud.

Esimees rõõmustas, et olukord keskuse töökojas on märgatavalt parem kui eelmistel aastatel. Masinate hinnad on tõusnud peadpöörivatestes kõrgustesse. Esimehe arvetes on seoses järjest suureneva inflatsiooniga ja praeguse segase majandusliku olukorraga mõttekam raha jagada palkadena töötajatele ja piirata ehitustegevust. Paraku jäävad ikkagi põllumajandustöötajate palgad alla tööstustöötajatele.

Esimees oli rahul, et töötahhe ja töötegemine on meie majandis veel heal tasemel, võrreldes paljude teistega. Varem aastatel oli majandis töötajaid kuni 310, praegu 240. On ka loomulik, et seoses töötajate arvu ja haritava maa vähenemisega on vähenenud ka toodang.

Naabermaajandite keskmise palkade võrdluseks näide: viimastest kuudest, mis on saadud vallavalitsuse andmete alusel: Järvakandi kolhoos 510, Raikküla kolhoos 580, Kabala o/ü 400 rubla kuus.

Paremini peame püüdma premeeria spetsialiste, sest enamus neist töötavad tõesti suure koormusega ja kogu südamest. Tuleb tõdeda, et praegusel närvilisel ajal on töö inimestega väga raske, seepärast püütakse vastutusest kõrvale jääda. Au neile inimestele, kes maale tööle jäävad, ütles esimees.

Teravilja külvipinnad vähenevad, sest talude arvel on vähenenud majandi üldpind. Mõned majandid müüvad lihakombinaadile korruga laudatäie lehma (Lokuta), et tööliste võimalikult suuremat palka maksta ja laut jääbki tühjaks. Meie seda teed ei lähe. Praegu oleks võimalik 200 t rukist realseerida, kuid esialgu sellega kiiret ei ole, sest müüa jõuab alati.

Jõusöödaga varustamine on ebastabiilne. Ametlikult saame riigilt sööta väga vähe. Hea on, et Raikküla kolhoosil püsivad veel sidemed Venemaaga, mis aitab jõusööda

defitsiiti mõnevõrra leevendada (kaup kauba vastu).

Uue tehnika muretsemine on praegu väga keerukas (oleneb hinnast, eraldamisest jms.). Kõik on defitsiitne.

Järjest suureneb vargus. Loomi varastatakse maakonnas karjamaalt lausa päeval.

Seavargaid pole õnnestunud tabada. Kartulivaraste kinnipidamisel on head koostööd näidanud kohalik kaitseleit ja politsei.

ESITATTI RIDA KÜSIMUSI:

Laine Arro: Juhutuse otsusega määrati teravilja kuivatuskaoaks 22%, võetakse 32%.

Jaak Kildvee: Kombainiga koristamise ja kuivatamise eest tuleb kassasse maksta teenustasu. Kui seda pole tehtud, arvestatakse kõik ümber naturaaltasuks ning seetõttu arvestamegi 10% lisaks. Palju tuleb koristada talunike vilja. Nemed meil ei tööta ja meie kassast palka ei saa. Nii jääks osa teenustööde raha saamata.

Vilme Kullerkupp: Agronoom peab kassapidajale esitama nimekirja, mille alusel saab raha vastu võtta. Mõmendil ei teadnud kassapidaja sellest midagi.

Sulev Kalda: Laohoidja arvutab välja kuivatuskao. Inimestele tuleb vili peale teenustasu maksmist tagastada.

Tõnu Rahula: Tuleb vilja väljavõtmise aega pikendada.

Otsustati: Palgapäeval makstav inimesed ära teenustasu kuivatamise ja koristamise eest. Pärast arve õiendamist on võimalik kätte saada ka 10% vilja. Vilja väljavõtmise tähtaega pikendati kuni 1. novembrini k. a. Pärast seda tähtaega hakatakse arvestama hoidmistasu.

Ilmar Petter: Miks on meil vilja hind ainult 55 kopikat kg?

Jaak Kildvee: Kehtestasime hinna, mis oli riiklik kokkulepitud enne koristusperioodi ja selle järgi on arvestatud ka teenustasad. Inflatsiooniga seoses peaksime antud juhul tõstma ka teenustasu, kuid osa inimesi on oma vilja juba majandile müünud. Hind peab teada olema enne koristuse algust ja leian, et nüüd hinda muuta pole otstarbekas.

Laine Oga: Kas majandil on õigus loobuda mõningaist tellimistest, mis mitu aastat tagasi tehti Agrovarustusbaasile? Kas põhku enam ei koristata? Kuidas edeneb farmide remont?

Jaak Kildvee: Põhku ei ole veel arvele võetud ja lõplik arvestus tehakse pärast kartulikuuhjade matmist. Kuna ruloonpressi õigel ajal töökorda ei saadud, jääbki palju põhku koristamata.

Tarmo Tuisk: Lautade remont on teksil. Kaigeperes remontisime seinu. Sigalasse paigaldame topeltväravad. Töö käib.

JUHATUSES

AUGUSTIKUUL

olid päevakorras probleemid seoses sügistöödega, väikelasterühma ületoomine valla valdusse, mõningate töötasude määramine, avaldused jm. Peaagronoom J. Kildvee ettepanekul kinnitati mitmesugused kartulikoristuse tööhinded.

Rahuldati Marju Pajo ja Helle Haabu avaldused paigutada lapsed lasterühma. Tiiu Tammoja sama sooviga avaldus rahuldati ajutiselt vastavalt vabade kohtade olemasolule.

Seoses kolhoosi lasterühma üleminekuga Raikküla valla valitsuse haldusesse vabastati 1. augustist Gerta Kaseaan ülvimisega Raikküla valla alluvusse.

Traktoristina ja kolhoosi liikmena võeti tööle Argo Lepiko alates 1. aug. 1991 ja Jaak Luks alates 15. aug. 91.

Vastavalt avaldusele viidi Larissa Skriptšenko üle lüpsjaks alates 7. aug. 1991, ühtlasi eraldati talle lüpsja ametikorter keskuse majja nr. 6, krt. 5.

Vastavalt avaldusele võeti korderitaotlejate järjekorda Endel Reinärs ja Mehis Lindegren.

Saale Maasepa avalduse alusel eraldati talle kui majandi stipendiaadile veterinaarvelskri ametikorter keskuse majja nr. 2, krt. 11.

Kleili Pärtil lubati tuulemurrust üles töötada 10 tm palke.

Nikolai Murumets võeti sama sooviga palgisoovijate nimekirja.

Vello Einama: Viilhalli ei saanud seni eksploatatsiooni vastu võtta, kuna tule- ja tormi ei andnud signalisatsiooni puudumise tõttu selleks luba. Küsimus laheneb lähemal ajal.

Tõnu Rahula: Agrovarustusbaasist tellitud masinate kohta tuleb koostada nimekiri. Seda asja uurib praegu peainsener. Seoses hindade muutumisega peetakse praegu ka eelnevaid läbirääkimisi ja vajaduse korral võib loomulikult keelduda tellimustest.

Kinnitati vajalikud juhatused.

Kuulati talutaastamise taotlusi.

Kolhoos loobus Keo küla Kärneri talu ostueesõigusest ja omanikule anti nõusolek kinkeleping sõlmida.

Seoses pensionile jäämisega vabastati töölt Hubert Väli 1. sept. 1991.

Raul Tiitsu avalduse alusel vormistati ta 1. aug. 1991 tööle noorkarjatalitajana, ühtlasi võeti ta kolhoosi liikmeks.

Reguleeriti seemendustehniku Hannes Paadi, veterinaarvelskri Paul Tageli ja varustaja Andres Roosi töö tasustamist.

Korduvate tööluuside eest valandati 5. juulist 1991 lüpsja Inge Veljaots.

Kauaaegse kohusetundliku töö eest premeeriti juubeli puhul: Hubert Väli (60), Eeri Hannus (55), Jaanus Võerahanso (65), Ants Valdaru (50) — igaüht 200 rublaga.

Juulikuus hukkunud loomadest kanti seakasvatuse kuldusse sigu 63 tk. kaaluga 1036 kg, kahjum 2695 rubla ja veiseid 11 tk. kaaluga 725 kg, kahjum 2326 rubla.

Augustikuus otsustati maksta töötajate põhipalgale lisatasu 30% (välja arvatud töödistsipliini rikkujad).

SEPTEMBRIKUUL

Harri Jõesaare avalduse alusel vabastati ta töölt ja kolhoosi liikmest alates 15. sept. 1991.

Hannes Tambi avalduse põhjal viidi ta alates 25. sept. 1991 üle elektri ametikohale.

Otsustati: Lubada taastada Roti ja Maantee talud.

Kuulati Heinar Isakannu avaldust tema talu juures oleva tee ümberehitamist.

Otsustati: Majand on nõus osutama abi tee ümberehitamisel.

Kuulati majade ostuavalduksi.

Otsustati: Kuna majade müük on omandireformi aluste seadusega peatatud, siis jäävad avaldused ootele.

Kuulati Andres Andersoni ehituskruundi avaldust.

Otsustati: eraldada A. Andersonile 0,5 ha maad temale ehitatava maja krundiks.

Otsustati pikendada Harry Vinteri palkide ülestöötamise tähtaega ja lubada tal üles töötada 10 tm palke.

Vladimir Kuznetsovi avaldus tema üleviimiseks lüpsja ametikohale jäeti rahuldama- ta.

15. sept. 1991 viidi Uno Väli omal soovil üle töökoja öövalvuriks.

Seoses pensionile jäämisega vabastati töölt 15. sept. 1991 Elmar Kolberg.

Elmar Puusalu avalduse põhjal vabastati ta töölt ja kolhoosi liikmest alates 15. sept. 1991.

Ivo Rosenbergi avalduse alusel viidi ta 16. sept. 1991 üle ehitustööliseks.

Sooviavalduste alusel otustati eraldada maad Toivo Kampurale 0,25 ha ja Udo Sirelile 0,30 ha.

Rein Järviku avaldus vabastatakse läbi koos teiste uustalunike sooviavaldustega pärast 27. dets. 1991.

Kuulati Jelena Luksi ja Erich Kaarlepa avaldusi, milles nad soovivad osta Pürkopi majavalduse.

Omandireformiga seoses on majade müük peatatud. Müügi võimaluse tekkimisel otsustati avaldused uuesti läbi vaadata.

Tiiu Vilistuse avalduse põhjal viidi ta alates 19. aug. 1991 üle noorkarjatalitajaks.

Lauda öövalvuri Jaan Lepiku valvekorra ajal läks kaduma vasikas. Otsustati J. Lepik ilma jätta septembrikuu lisatasust.

Kohalik kõmu

Iga masti vargad on oma tegevuses praegu lausa laineharjale tõusnud. Kõikvõimalike varastatavate objektide nimekirjas on vähemalt meie kandis kartulil hea minek.

Läbi aastate pole sellisest «harrastusest» suurt numbrit tehtud. Virutasid paljud, nii omad kui võõrad. Muidugi mõnel väga ahnel puistati ikka kotid tühjaks ka, kuid sinnapaika asi jäetigi. Kardeti, et äkki teine päev ei tulegi enam abiks noppima ja mis sa, hing, siis teed.

Tänavu, kartulivaesel aastal, oli vähemalt meie majandis küll asjale teine lehekülj keeratud. Kaitseleitud poisid eesotsas Leino Luksiga ja kohaliku noore konstaabli Ardi Arroga on mõnelgi kartulivargal turjast kinni saanud. Nii jäid lahtisest kuhjast 96 kg kartuli vargusel vahele kaks koos tegutsenud meest — üks Lellest ja teine Raplast. 490 kg

Arutati talunike võlgade tasumist. Osa talunikke on majandile võlgu maaharimise ja seemne eest.

Otsustati: kui talunikud ei ole oma võlga tasunud 1. oktoobriks 1991, pidada võlg kinni nende viljast arvestusega 55 kop./kg.

Tõupulli talitajale otsustati alates juunikuust maksta lisatasu 10 rubla kuus.

Sealiha müügist kolhoosi töötajatele.

Otsustati: müüa igale kolhoosi töötajale ja kolhoosnikust pensionärile 5 kg sealiha kuus 8 rbl./kg.

Peale selle kaubastatakse: maks 5 rbl./kg, süda, keel, kops 1 rbl./kg, pea, jalad 2 rbl./kg, koot 3 rbl./kg, rasv 3 rbl./kg.

Liha võib välja osta eelneva registreerimise alusel tööloigu juhile või dispetšerile. Liha müük hakkab toimuma Lipa kaupluses.

Suurema koguse ostmisel (juubeliks jne.) on 1 kg hind 10 rubla.

Lisaks väljateenitud palgale otsustati septembrikuu eest maksta lisatasu 50% põhitasust ja augustikuu eest 60% (mitte 30%, nagu seisab kirjas juhatusse protokollis nr. 12 27. aug. 1991).

Aivar Kivilole eraldati farmitöötaja ametikorter keskuse majja nr. 2, krt. nr. 1. Elgor Lehtsalule loomakasvataja ametikorter Allika majja. Jevgeni Stepanovile eraldati korter Kaigepere maja ülemisele korrusele.

suurte kartulite vargusel tabati neli Tallinna meest.

6. oktoobril arvasid kolm Tallinna meest ja üks naine, et pole patt ka kinnisest kuhjast kotte täita. Nii nad Kaigepere põllult 270 kg kartulitega kinni peetigi.

Kõigi süüdlaste vastu on algatatud kriminaalasi.

Augusti lõpul jõudis järjekordselt kohtupinki varem korduvalt karistatud Marianne Almit.

Seekord oli pahanduse põhjus taas alkohol. Ema ja tütre vahelise tüli käigus lõi Marianne Almit emale vihahoos mitu korda kirvega vastu pead, tekitades talle kergeid kehavigastusi. Kahjuks olid asjaosalised mõlemad vindi- sed.

Kohus kohaldas M. Almitile 2kuulise alkoholismivastase sundravi ja aasta paranduslikke töid töökohas ühes 10% kinnipidamisega töötasust.

Ühisvankril läbi viie aastakümne

Pool sajandit tagasi pandi Eesti talupojad vabatahtlikult vastu tahtmist ühisvankritele ja lükati meie maarahvale seni täiesti tundmatule kolhoositeele. Üleöö vahetas ausa tööga kogutud vara peremeest. See, mida täna täie õigusega võisid omaks pidada, oli homseks meie omand või teisi öeldes — ei kellegi oma.

Tuli hakata õppima ühisest katlast suppi lüripima ja praktiliselt tasuta tööd vihtuma. Kopsakamad väikesed kolhoosid segati kibekähku kehvematega, et ikka kõik oleks ühtviisi vaesed. Tarku juhtnõore sadas nii Moskvast kui Tallinnast. Kartulit ja maisi pidi külvama nii ruutpesitsi kui ristseliti. Võsa hakati lennukelt mürkidega hävitama. Parim lehmastõtt pidi olema kuuse- ja männiokkad, mille tagajärjel punikud lausa pikali viskasid, nii et neid kõitele või üles tõstma pidi, et piimatilka kätte saada. Kõva käsk tuli talumajad keskustesse kokku vedada ja jumal teab, milliseid «edasiviivaid» abinõusid õitsva kolhoosikorra loomiseks rakendada.

Kuidas Raikküla mail sellest supist terve nahaga lõpuks välja tuldi, sellest saab ülevaate 33 aastat esimehe ametit pidanud Harri Kuusemetsa koostatud kolhoosi kroonikat sirvides.

Alljärgnevalt püüan anda põgusa läbilõike ajavahemikust 1948. a. september kuni 1986. a. lõpuni.

Kroonikat sirvis ERNI TAMMARU

1. okt. 1947. a. moodustati Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi juurde kolhooside organiseringu grupp, kes asus juhtima kollektiiviseerimist ning instrueerima kohtadel initsiatiivgrupe.

1948. a. jaanuarist algas kolhooside loomine üle vabariigi. 6. aprilliks 1948. a. oli registreeritud juba 37 kolhoosi. Sama aasta oktoobriks oli vabariigis loodud 195 kolhoosi, kuhu oli ühinenud 3181 talumajapidamist ehk 1,4% talude üldarvust.

Raikküla valla esimeseks kolhoosiks oli Kabala Tamme külas loodud «Uus Elu», esi-

meheks Harald Olbrei. Oli aastaid musterajandiks.

Põhilise tõuke ühismajandite tekkeks andis 1949. a. küüditamine, sest hirm pani kõik paigale. Likvideeriti kulaklus kui klass, mis tegeiikkuses tähendas eesrindlikuna talupoegkonna pikaks ajaks paraliiseerimist ja korras majapidamiste lammutamist ja lalialitassimist.

Raela külas tunnistati kulakuiks Karla Luukas, Julius Esless ja Maria Linnamäe, hiljem veel Jaan Uudet ja Andres Loo.

1945. a. küüditamisega saadeti Siberisse Loo ja Linna-

mäe perekonnad, Luukasel, Eslessil ja Uudetil õnnestus kõrvale hoiduda. Aktsioon kestis kolm päeva ja kellel õnnestus kõrvale hoiduda, amnesteeriti. Vara neilt siiski konfiskeeriti ja nad saadeti tööle Ellamaa turbarappa ja Maardusse.

Raikkülas algas kollektiiviseerimine 2. septembril 1948, mil moodustati Lipa külas «Ühistöö» ja Raelas «Ühisel Jõul» kolhoos. 29. oktoobril 1948 Keo ja Kõnnu külas kolhoos «Oktoobri», 27. veebruaril 1949 Asunduse ja Alilika külas kolhoos «Allika», 24. märtsil 1949 Kaigeperes kolhoos «Jüriöö» ja 17. aprillil Nõmmkülas ja Kadaka külas «Lydia Koidula» kolhoos.

Sellega oli kogu praegune Raikküla kolhoosi territoorium kollektiiviseeritud.

Kolhoosi ei astunud esimesel aastal üksikud väiketalu-pidajad, kuid nende vastu-panu murti kergesti üle jõu käivate maksudega.

Lipa «Ühistöö» kolhoosi asutamiskoosolekust võtsid osa 12 inimest ja esimeheks valiti Evald Tõnupärt. Juhatuse liikmeiks Justin Altsepp, Martin Uuetalu, Juhan Teppich ja Mart Kärdi.

17. nov. 1948 otsustas juhatuse moodustada toitlustusfondi. Kolhoosnikelt laenatakse toiduaineid, mis tagastatakse 1949. a. saagist. Toitlustusfond oli vajalik varata inimeste abistamiseks, kes tulid

kolhoosi (endised sulased). 28. juunil 1950 otsustab «Ühistöö» koosolek liituda «Oktoobri» ja «Lydia Koidula» kolhoosiga. Viimase ühinemisega ei olnud hästi päri, kuna töö oli viimasel lohakile jäetud.

1949. a. «Ühistöö» aastaaruande järgi oli kolhoosil 138 liiget, sh. 65 töövõimelist meest-naist. Maakasutus oli ca 1115 ha, sellest põldu 332 ha. Teravilja saagikus 14,6 ts/ha, kartulit 140 ts/ha. Lüpsilehmi 47 (toodang lehmalt 2085 kg), peale selle 38 siga, 30 lammast, 130 kana, 58 hobust. Rahaline tulu 123 482 rubla.

«Oktoobri» asutamiskoosolekust võttis osa 19 inimest. Kolhoosi esimeheks valiti Hubert Käesel ja juhatuse liikmeiks Marta Ahas, Nikolai Valk, Voldemar Luts ja Endel Erik.

6. detsembril otsustas juhatuse rahahädas pöörduda kolhoosnike poole laenu saamiseks 50 rubla inimeselt kantselieinventari muretsemiseks.

3. aprillil 1949 võttis üldkoosolek vastu 18 uut liiget. Juhatuse valiti täiendavalt Hans Kodusalu, Helmuth Erik, Heino Oraste ja Johannes Kraus.

1950. a. 7. veebruari üldkoosolek, toetas NSVL ÜN saadikukandidaate Stalinit, Molotovi ja Karotamme ning Liidunõukogu saadikuid Stalinit, Kaganovitšit ja Illisoni. (Järgneb.)

KALAMEHEJUTT

Kas teate seda lugu?

Mees istub õngega kaldal ja püüab koha. Otsa hakkas kiisk. Asi oli normis.

Pärast püüdis ahvena. Korras.

Siis haugi. Imselt õnnelik päev.

Mõne aja pärast hakkas õnge lõhe. Küll nad täna aga võtavad!

Kui mees vaala kätte sai,

tundis ta kergest imestust.

Siis tundus midagi suurt otsas olevat. Ta sikutas kõvasti ja välja tuli... inglaste omaaegne uhkus «Queen Elizabeth»...

Ja mis mees nüüd tegi? Vabastas konksu ja laskis kuninganna vette tagasi.

Õnne võib mehel ju olla, kuid taktitunnet peab ka olema.

ÜTLEMISI

Kui sa ei oska teretada, siis on see sinu vanemate süü. Kui sa seda aga siiski oskad, siis ei tule sellest veel järeldada, et oled seda kindlasti oma isa-ema käest õpinud.

* * *

Kutselised autojuhid ei tarvita töö ajal alkoholi, küll aga juhivad nad oma autot vahetevahel ebakainelt.

* * *

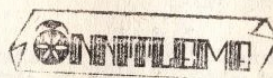
Sõnadega lüüakse inimeste uppi palju sagedamini kui poksikinnastega.

Kus on see inimene, kes saaks abielus ilma riiuta? Vahel mõtlen, et abielu selleks ongi seatud, et oleks alati inimene käepärast võtta, kui tuleb riiuhimu.

Abielu ainuke mõte ongi see, et inimene pole enam iseseisev, vastasel korral pole mingit abielu.

* * *

Kes ühele tormile vapralt vastu peab, sel on eeldusi ka järgmisi üle elada.

SEPTEMBRIKU
JUUBILARID

85	LILLI-PAULINE RAADIK	26. IX
80	ILLARIA VESKI	16. IX
65	JAAONUS VOERAHANSO	24. IX
	MARTIN REKKARO	25. IX
	HANS REKKARO	24. IX
60	HUBERT VÄLI	1. IX
55	ERICH HANNUS	4. IX
50	ANTS VALDARU	27. IX
	PERE KASVU PUHUL	
	ÕNNE ja AIN MERDIKES	
	— poeg 23. IX	

VAHUR SATSI
sünd. 6. XII 1960
surn. 18. VIII 1991

IVO KASELAAN
sünd. 1. XI 1958
surn. 30. VIII 1991

VAIKE RODI
sünd. 10. X 1933
surn. 30. VIII 1991

Vastutav toimetaja ERNI TAMMARU

Raikküla kolhoosi infoleht
Toimetus: 203502 Rapla maakond, Raikküla skj.
telefon 64 421
Trükiarv 400

Tasuta
Maht 0,5 trükipoognat
Tellimise nr. 2722
Rapla Trükiakoda
Rapla, Kalda 2